

NOTAT

13. september 2019

Sag: 2018 - 17922

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 17

CVR-nr 10 15 08 17

E-post deb@erst.dk

www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

Bilag 2.2.2: Diskussionsoplæg

Sekretariatet har udarbejdet et samlet udkast til Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses (DEB) strategi for decentral erhvervsfremme 2020-2023. Udkastet er udarbejdet med udgangspunkt i tidligere fremlagt materiale, bidrag fra erhvervshusbestyrelserne og Det Nationale Turisforum samt input fra interessenter, herunder decentrale workshops, strategikonference og møder i underudvalget vedr. udpegning af erhvervs- og teknologiområder.

Formålet med dette notat er at rammesætte bestyrelsens drøftelser af strategiudkastet, herunder redegøre for væsentlige hensyn og tilpasninger i forhold til tidligere bestyrelsesdrøftelser. Rækkefølgen i notatet følger strategiens grundlæggende opbygning, som bestyrelsen godkendte på sit møde den 13. maj 2019:

- Indledning (kernefortælling)
- Del 1: Drivkræfter for vækst og udvikling i hele landet
- Del 2: Styrkepositioner og fremtidens klynger
- Del 3: Regionale drivkræfter og forhold.

Indledning og generelle overvejelser (kernefortælling)

Drøftelsespunkter

- Har strategien – og især indledningen – den rigtige kernefortælling om DEBs rolle?
- Fremtræder strategien som en samlet strategi for den decentrale erhvervsfremme, hvor lokale aktører vil tage ejerskab til de regionale kapitler og resten af strategien?
- Er virksomhedernes behov tydeligt kommunikeret som DEBs væsentligste fokus?
- Er fokus på grøn omstilling og arbejdet med verdensmålene tydeligt nok i indledning og på tværs af strategien?

Strategiudkastets indledning sætter retningen for strategien og får strategiens elementer til at hænge sammen. Først og fremmest beskriver indledningen bestyrelsens virke og prioriteringer (kernefortællingen), der tilsammen skal understøtte et mere sammenhængende og effektivt erhvervsfremmesystem med fokus på virksomhedernes behov i hele landet.

En vigtig del af kernefortællingen er at klarlægge, hvordan strategien tilgodeser de decentrale behov. Hovedpointerne i kernefortællingen er:

- DEB har til opgave at styrke virksomhedernes produktivitet, konkurrenceevne og internationalisering med udgangspunkt i lokale rammer og vilkår.
- Virksomhedernes vilkår er påvirket af, hvor i landet de er placeret.
- Virksomhederne er underlagt generelle drivkræfter som fx international konkurrence, ny teknologi og digital udvikling, stigende krav fra forbrugere, marked og myndigheder til bæredygtige løsninger og udfordringer med rekruttering og fastholdelse af arbejdskraft.
- Erhvervsfremmeindsatsen skal derfor både adressere tværgående udfordringer og tage afsæt i lokale vilkår og ressourcer.
- Virksomhederne skal møde et overskueligt erhvervsfremmesystem med sammenhæng mellem lokale og statslige indsatser. Det skabes bl.a. ved at fremme et mere enkelt og behovsdrivet aktørlandskab, med et reduceret antal klynger, og ved at koordinere med andre aktører samt fremme private aktørers involvering i erhvervsfremmetilbuddene.

Det bemærkes, at regeringen har sat et tydeligt fokus på grøn omstilling og klima, herunder med forslag om en bindende klimalov, og med et mål om at reducere drivhusgasudledningen i 2030 med 70 procent i sammenligning med 1990. Den grønne dagsorden må derfor forventes at få en markant placering i regeringens erhvervs politik. Strategi for decentral erhvervsfremme skal understøtte sammenhæng i den samlede erhvervsfremmeindsats og skal aftales med erhvervsministerens forud for ikrafttrædelse. Det kan i det lys overvejes at betone det grønne fokus endnu mere markant i strategiens kernefortælling og gennem strategien.

Del 1: Drivkræfter for vækst og udvikling i hele landet

Drøftelsepunkter

- Indeholder de tværgående kapitler de rigtige strategiske fokusområder?
- Træder de decentrale erhvervs vilkår og lokale afsæt tydeligt nok frem i de tværgående kapitler?

På de to seneste møder, hhv. den 13. maj og 26. juni 2019, har bestyrelsen drøftet hovedlinjerne for hver seks tværgående indsatsområder, der anses som væsentlige drivkræfter for virksomhedernes vækst og udvikling – og som vurderes at have betydning for udvikling i hele landet. Ligeledes var de seks tværgående indsatsområder genstand for drøftelser ved de decentrale workshops. Sekretariatet har på baggrund af tidligere forelagt materiale og inputs fra workshops og konference konkretiseret teksten i forhold til det tidligere forelagte materiale. Overordnet er indholdet bibeholdt, men udfoldet mere i de tværgående kapitler.

De seks tværgående indsatsområder er i betydelig grad områder, som har været adresseret i de regionale bidrag, som DEB har modtaget fra de syv erhvervshuses bestyrelser.

Dertil kommer en kobling til de danske strukturfondsprogrammer, hvor de tværgående indsatsområder om bl.a. social inklusion, innovation, iværksætteri og digitalisering er eksempler på prioriterer, som Kommissionen anbefaler, at Danmark investerer i.

Det bemærkes, at DEB i forbindelse med udarbejdelse af bestyrelsens udmøntningsplaner kan prioritere og skærpe det strategiske fokus yderligere.

De seks tværgående indsatsområder er inddelt i en række underliggende *strategiske fokusområder*. En oversigt over indsatsområder og fokusområder fremgår nedenfor:

Tabel 1. Oversigt over indsatsområder og strategiske fokusområder

Indsatsområde	Strategisk fokusområde
Kvalificeret arbejdskraft og social inklusion	<ul style="list-style-type: none"> • Målrettet uddannelse til virksomhedernes behov gennem stærke partnerskaber • Tiltrækning og fastholdelse af international arbejdskraft • Udvidelse af arbejdsudbuddet gennem social inklusion
Iværksætter	<ul style="list-style-type: none"> • Flere iværksættere skal lykkes • Styrkelse af iværksætermiljøer • Vækst og skalering
Grøn omstilling og cirkulær økonomi	<ul style="list-style-type: none"> • Grøn omstilling og cirkulær økonomi bredt i erhvervslivet • Udvikling af innovative grønne og cirkulære løsninger • Verdensmålene som løftestang for styrket eksport af grønne og cirkulære løsninger
Innovation	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke dansk innovationskultur og -kapacitet • Øget innovationssamarbejde gennem stærke klynger
Digitalisering og automatisering	<ul style="list-style-type: none"> • Digital parathed og kapacitet • Automatisering og robotter • Digitale frontløbere • Sikkerhed og dataetik
Internationalisering	<ul style="list-style-type: none"> • Eksportparathed og internationalt samarbejde • Verdensmålene som løftestang for internationalisering • Global usikkerhed og omstillingsparathed

På strategikonferencen den 21. august 2019 blev de seks tværgående indsatsområder drøftet i hver sin session for at supplere og afprøve de foreløbige prioriteringer. Konferencen gav nyttige input til barrierer og muligheder for virksomhederne, sammenhæng med øvrige erhvervsfremmetiltag og konkrete fokusområder. Samtidig bekræftede deltagerne i høj grad de udfordringer og muligheder, der tidligere er kommet frem i bl.a. analyser og på de decentrale workshops. Til orientering har sekretariatet derudover haft dialog med relevante ministerier med henblik på at sikre sammenhæng med statslige indsatser og strategier.

Del 2: Danske styrkepositioner og fremtidens klynger

Drøftelsespunkter

- Er det landet rigtigt med udpegning af erhvervs- og teknologiområderne (styrkepositioner), når man ser på tværs af områder?
- Er evt. tværgående emner, som klyngerne skal arbejde med – smart city, materialer, grøn omstilling og digitalisering – klart beskrevet?
- Kan det fastholdes, at bestyrelsen udpeger to spirende områder, og at evt. yderligere områder findes gennem UFM's udbud i 2020?
- Kan bestyrelsen godkende, at turismeindsatsen afspejler Det Nationale Turismedforums skriftlige bidrag?

I udarbejdelsen af strategiens del 2 har sekretariatet arbejdet videre med at beskrive de 11 styrkepositioner, herunder turisme, og to spirende områder, som bestyrelsen foreløbigt prioriterede på det seneste bestyrelsesmøde.

Sekretariatet har taget højde for input på underudvalgsmøderne samt klynge-sessionerne og turismesessionen på strategikonferencen, hvilket har givet anledning til mindre justeringer af beskrivelsen af styrkepositionerne. Der har langt overvejende været opbakning til de store linjer i bestyrelsens foreløbige prioritering af erhvervs- og teknologiområder. Sekretariatets bearbejdning af erhvervs- og teknologiområderne har derudover særligt omhandlet:

- Fokus i den fremtidige klyngeindsats
- Afgrænsning af erhvervs- og teknologiområder
- Udpegning af evt. yderligere spirende områder.

Fokus i den fremtidige klyngeindsats

Bestyrelsens opgave med at udpege erhvervs- og teknologiområder skal lede til en konsolidering af offentligt finansierede klynger og innovationsnetværk. Det sker ved at fastlægge, inden for hvilke områder der fremover kan gives offentlige midler til klynger og innovationsnetværk, herunder de 85. mio. kr. årligt, som UFM forventes at udmønte. Dette drøftes i forbindelse med dagsordenspunktet vedr. udmøntningsplanen for 2020.

Som led i strategien for decentral erhvervsfremme beskrives en række strategiske sigtelinjer for bestyrelsens udmøntning af midler til den fremtidige klyngeindsats, jf. indledning til del 2 i strategiudkastet. Sigtelinjerne tager udgangspunkt i tidligere drøftelser i bestyrelsen samt input fra strategikonferencen, underudvalget mv.

Afgrænsning af erhvervs- og teknologiområder

De udpegede styrkepositioner og spirende områder skal danne rammen for den fremtidige klyngeindsats. Afgrænsningen af et erhvervs- og teknologiområde har derfor betydning for, hvad en fremtid klyngeorganisation på området skal arbejde med.

De eksisterende klyngeorganisationer, der skal konsolideres, er langt overvejende organiseret om sammenhængende og sektorspecifikke erhvervsområder, hvor virksomhederne har beslægtede behov. Derfor er afgrænsningerne i strategiudkastet ligeledes overvejende sektorspecifikke. Det understøtter et enkelt og overskueligt system, hvor virksomhederne har én indgang til klyngeindsatsen på deres erhvervsområde baseret på sektoriel samhørighed.

Sekretariatet har på baggrund af de mange input fra både strategikonference og møder i underudvalget foretaget justeringer af indhold og afgrænsning af de prioriterede erhvervs- og teknologiområder. De væsentligste justeringer vedrører maritime erhverv og logistik samt i mindre grad byggeri og anlæg.

Transport, logistik og maritime erhverv: Bestyrelsen har ønsket argumenter for og imod at se transport, logistik og maritime erhverv som ét samlet område. Sekretariatet har derfor været i dialog med en række klynge- og brancheorganisationer¹ samt behandlet input fra strategikonferencen og bestyrelsens underudvalg.

Brancheorganisationer og klyngeorganisationer på det maritime område finder det vigtigt, at styrkepositionen har et tydeligt maritimt fokus og afsæt. De anfører, at de maritime virksomheders interesser og behov er meget forskellige fra landtransportsområdet bredt forstået, og at det maritime områdes særkende og særegenheder begrundet og berettiger en mere fokuseret styrkeposition og klyngeindsats.

Organisationer, der har aktiviteter inden for transport og logistik, har oftere et bredere fokus på end-to-end-løsninger og ser flere snitflader til de øvrige områder, herunder det maritime, vedrørende udvikling af teknologi og forretningsområder samt håndtering af komplekse regulatoriske hensyn. Aktuelt dækkes landtransport af et eksisterende projekt i 2018-2019 i regi af transportens innovationsnetværk, der er forankret i klyngeorganisationen Maritime Development Centre (MDC).

Sekretariatet finder det hensigtsmæssigt at lade styrkepositionen tage afsæt i maritime erhverv, men samtidig rummer de dele af især logistik og til dels transport, der enten relaterer sig til maritim forretning eller har beslægtede udviklings- og innovationsbehov, herunder gods- og persontransport og tilknyttede serviceydelser. Dette omfatter værdikæder inden for udvikling, drift, udstyr og service samt end-to-end-fokus på hav og land. Det foreslås, at områdets titel og fokus ændres fra ”Transport, logistik og maritime erhverv” til ”Maritime erhverv og logistik”, og at der i beskrivelsen af området ligger særlig vægt på det maritime områdes betydning.

Byggeri og anlæg: Området var foreløbigt prioriteret under titlen ”bæredygtigt byggeri”. Det afstedkom bemærkninger fra interessenter om, at anlægsområdet forekom udeladt, og at der sendes et forkert signal om, at bæredygtighed er en

---

¹ Danske Rederier, Danske Havne, Danske Maritime, MARCOD, Fyns Maritime Klynge, Maritime Development Center (MDC), Dansk Industri og Smartlog.

eksklusiv byggerelateret dagsorden. Derfor foreslår sekretariatet at ændre områdets titel. Samtidig nævnes bæredygtighed nu som et blandt flere vigtige tværgående fokusområder i strategiens rammesættende beskrivelse af bestyrelsens ambitioner på klyngeområdet.

Udpegning af evt. yderligere spirende områder

Sekretariatet har vurderet en række input, som vedrører potentiel udpegning af yderligere spirende erhvervs- og teknologiområder.

Materialeteknologi: Flere interessenter og primært videninstitutioner, har foreslået materialeteknologi som erhvervs- og teknologiområde, der ønskes selvstændigt udpeget. Området anses som en vigtig forudsætning for at bevare produktion i Danmark samt fremme konkurrenceevnen blandt sektorer inden for fx nye fødevarer, energi, transport, sundhed, miljø.² Danmark har flere materialerelaterede videnmiljøer med brede anvendelsesmuligheder i erhvervslivet og potentiale for i mange sektorer at bidrage til at løse globale udfordringer såsom klimaforandringer, grøn omstilling og pres på klodens ressourcer.³ I dag findes innovationsnetværket Dansk Materiale Netværk finansieret af UFM.

Det forelagte strategiudkast afspejler sekretariatets vurdering af, at materialeteknologi er relevant for flere sektorer i Danmark. Områdets essentielle tværgående karakter taler for, at dets fulde potentiale mest effektivt indfris ved at behandle det som et horisontalt fokusområde for flere klyngeorganisationer og basis for samarbejde på tværs mellem disse og forskningsmiljøer. Desuden fremhæves materialeteknologi i strategiudkastet under styrkepositionen avanceret produktion, hvor det vurderes at have særlig relevans, samt i udkastets beskrivelser af styrkepositionerne vedrørende hhv. design, byggeri og fødevarer. En selvstændig klyngeorganisering omkring materialer vurderes umiddelbart ikke at kunne udgangspunkt i et tilstrækkeligt sammenhængende erhvervsområde i det aktuelle klyngeorganisatoriske landskab.

Smart City: Smart city er en vigtig dagsorden, som en række interessenter har fremhævet. Der peges på, at området er relevant i relation til udvikling af nye teknologiske løsninger og anvendelsesmuligheder, der kan bidrage til at skabe nye produkter og services via øget livskvalitet, effektivitet og bæredygtighed i byer og landdistrikter. Efterspørgslen efter smart city-løsninger kommer i Danmark i vid udstrækning fra kommuner. Der eksisterer i dag et innovationsnetværk på området (Smart City Cluster), der er forankret i klyngeorganisationen Gate 21.

Sekretariatet vurderer, at smart city ikke kan betragtes som en samlet sektor eller branche i traditionel forstand, men mere er et tværgående emne, der omhandler udviklingen af bæredygtige byer og landdistrikter gennem digitale løsninger på tværs af sektorer. Det vurderes derfor mest hensigtsmæssigt, at et smart city-fokus løftes inden for og i samarbejder på tværs af klyngeorganisationer med et mere sektorspecifikt fokus på fx energi, byggeri og miljø.

---

² Materialer og processer for industrielle anvendelser, DTU og DI, 2012.

³ Danske styrker inden for forskning, teknologi og uddannelse, IRIS Group, 2019.

Det vurderes desuden hensigtsmæssigt, at smart city – i tråd med bestyrelsens drøftelse på seneste møde – fastholdes som et særligt fokusområde under styrkepositionen digitale teknologier. På den måde fremhæves det, at området bør være i fokus på tværs af klyngeorganisationer, samtidig med at det fremhæves som et særligt potentiale inden for digitale teknologier. Smart city fremhæves ligeledes under andre styrkepositioner, hvor det bør være et fokus, herunder energiteknologi samt byggeri og anlæg.

Det bemærkes derudover, at organisationer på begge områder i konkurrence med andre kandidater vil have mulighed for at søge UFM om at blive en spirende klynge, hvis denne mulighed for udpegning af yderligere spirende områder fastholdes.

Udpegning af yderligere antal spirende områder: På seneste bestyrelsesmøde blev det drøftet, om der kan anvendes en prækvalifikationsproces e.l. til at udpege de resterende spirende områder efter ansøgning hos bestyrelsen forud for indstilling til UFM. To forhold taler mod en sådan tilgang:

For det første vurderes det hensigtsmæssigt at fastholde en balance mellem spirende områder udpeget af bestyrelsen og muligheden for at identificere spirende områder i åben konkurrence. Ved at lade et mindre antal yderligere områder blive valgt i åben konkurrence åbner bestyrelsen for at yderligere aktører får mulighed for at demonstrere potentialet for en klyngeindsats på deres erhvervsområde.

For det andet vurderes en prækvalifikation at stride mod hensigten med udpegningsprocessen i lov om erhvervsfremme. Det er bestyrelsens opgave at udpege erhvervs- og teknologiområder og indstille disse til UFM, der dernæst konkurrenceudsætter og efterfølgende *udmønter sine midler* til aktører på de indstillede områder. Heri forudsættes det, at aktørvalget som udgangspunkt sker hos UFM inden for de områder, bestyrelsen har prioriteret.

Turisme

På seneste bestyrelsesmøde 26. juni 2019 drøftede bestyrelsen, hvorvidt turisme kan og skal udpeges som en styrkeposition. Beslutningen blev, at turisme er en styrkeposition, men ikke udpeges som et erhvervs- og teknologiområde til en klyngeindsats. Det beror på, at den offentlige turismefremmeindsats, organiseret i nationale selskaber og tværkommunale destinationsselskaber, og med en særskilt indsats fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i strategisk koordination med Det Nationale Turismeforum, træder i stedet for en klyngeindsats.

Det er fastlagt ved lov, at Det Nationale Turismeforum (NTF) skal bidrage til strategien for så vidt angår turisme og NTF har på et møde den 19. august 2019 med repræsentanter fra DEB afleveret et skriftligt bidrag til bestyrelsen. Da NTF er strategisk rammesættende for den offentlige turismefremme, har tilgangen været at lægge turismekapitlet og dets strategiske fokusområder tæt op ad NTF's bidrag. Det er desuden vurderingen, at udkastet til turismekapitlet

rummer de væsentligste bidrag fra de decentrale workshops samt strategikonferencen den 21. august 2019.

Det bemærkes, at det af NTF's bidrag fremgår, at man *primært* bør investere i international markedsføring. Der er på dette område foretaget en skærpelse i turismekapitlet med udgangspunkt i bestyrelsens principbeslutning fra mødet i januar 2019 om ikke at støtte national markedsføring.

Del 3. Regionale drivkræfter og forhold

Drøftelsepunkter

- Er de decentrale narrativer, drivkræfter og forhold for de forskellige områder af landet klart nok beskrevet?
- Er de regionale kapitler placeret det rigtige sted i strategien?

De regionale kapitler udgør del 3 i strategien, jf. beslutning om strategiens synopsis truffet af bestyrelsen på mødet den 13. maj 2019. Det kan overvejes om kapitlerne i del 3 skal have en anden placering i strategien for at fremhæve de decentrale forhold yderligere.

De regionale kapitler er på erhvervsfremmebestyrelsens anmodning formuleret i et tæt samarbejde mellem sekretariatet og de tværkommunale erhvervshuse. Samarbejdsprocessen med erhvervshusene vedr. de regionale kapitler har været baseret på et ønske om at sikre reelt ejerskab hos erhvervshusenes bestyrelser og baglande. Kapitlerne er derfor blevet skrevet med udgangspunkt i de indledende tekstbidrag, som erhvervshusene afleverede i slutningen af april 2019. Herefter er de færdiggjort i tæt samarbejde mellem sekretariatet og erhvervshusene.

I processen har der været fokus på, at erhvervshusene har haft mulighed for at drøfte de regionale kapitler i deres bestyrelser og med centrale interessenter, herunder kommunekontraktrådene (KKR). For at sikre konsistens på tværs er skrivningen foretaget efter den skabelon for de regionale kapitler, som bestyrelsen godkendte på bestyrelsesmødet den 13. maj 2019.

Hensynet til at gengive de regionale kapitler loyalt i forhold til erhvervshusenes ønsker og fremsendte bidrag betyder, at kapitlerne i forhold til sprog, indhold og form varierer på tværs.

Erhvervshusenes bestyrelser har godkendt det endelige udkast til deres respektive regionale kapitler. Når strategien har været i offentlig høring, vil erhvervshusene igen blive inddraget i forbindelse med evt. justeringer af strategien, herunder i forhold til at håndtere evt. indkomne høringssvar.

Tilgangen til formuleringen af kapitlerne har været at have fokus på regionale udfordringer, potentialer, ressourcer og relevante fokusområder, hvorimod konkrete aktører og initiativer bevidst ikke fremhæves. Dette for ikke at foregribe bestyrelsens efterfølgende udmøntning af midler. Flere af de regionale kapitler fremhæver særlige erhvervsområder, som erhvervshusenes bestyrelser har vurderet, at de har styrker inden for. Sekretariatet har her haft fokus på at sikre, at kapitlerne ikke *de facto* foregriber udpegningen af klyngeaktører.